

Sipoossa ja Rovaniemellä kehitetään muistisairaana ihmisen etujen valvontaa

Kehittämistyön tuiskeessa

Miten edunvalvontavaltuutus ja edunvalvonta eroavat toisistaan? Miten neuvon ja ohjaan asiakkaitani näissä kysymyksissä? Miten kotihoidossa toimitaan, jos havaitaan edunvalvonnan tarve? Tehdäänkö kunnassani riittävästi yhteistyötä vaikkapa maistraatin holhoustoimen ja muistipoliklinikan välillä?

TEKSTI ELINA KOPONEN, TTM, PROJEKTIKOORDINAATTORI JA HENNA NIKUMAA, SOSIONOMI YAMK, PROJEKTIJOHTAJA, SUOMEN MUISTIASIANTUNTIJAT RY **KUVA** NINA MARTIKAINEN JA MARKUS KALLATSA

Sipoossa ja Rovaniemellä Suomen muistiasiantuntijat ry:n hallinnoima Muistisairaana ihmisen edunvalvonta yhteistyönä -projekti on edennyt vauhdilla. Laajamittaisen nykykäytäntöjen ja solmukohtien kartoituksen perusteella molemmissa kunnissa on nyt valittu kehittämiskohteet, nimetty niille työryhmät ja aloitettu toimenpiteiden suunnittelu.

*”Tämän aihepiirin asioista on hyvin pintapuolisesti tietoa,”
kertoi Sipoon palveluohjaaja
Nina Weckman.*

Kehittämistyölle konkreettinen tarve

Sekä Sipoossa että Rovaniemellä koettiin muistisairaana ihmisen etujen valvonnan kokonaisuuden kehittämiselle selkeä tarve ja halu lähteä Suomen muistiasiantuntijoiden kanssa yhteiseen kehittämistyöhön oli vahva.

- Tämän aihepiirin asioista on hyvin pintapuolisesti tietoa. Edunvalvonta ja

edunvalvontavaltuutus ovat menneet itsellenikin sekaisin. Tapaan palveluohjauksessa konkreettisesti muistisairaita ihmisiä ja heidän omaisiaan, joita pitäisi näissä kysymyksissä neuvoa, perusteli Sipoon palveluohjaaja **Nina Weckman** projektiin kuntakumppaniksi mukaan lähtemistä.

Hiljattain diagnoosin saaneiden muis-

tisairaiden ihmisten ohjaaminen tulevaisuuden suunnitteluun ja oikeudellisen ennakkoinnin keinojen käyttöön koettiin myös tärkeänä syynä kehittämistyöhön osallistumiselle.

- Muistipoliklinikan näkökulmasta tämän asian ohjaamisessa me tarvitsemme lisää tietoa. Muistikoordinaattorina olen

Sipoon kehittämiskohteet

- 1) Oikeudelliset ennakkoinnin keinot (= hoitotahto, edunvalvonta-valtuutus): tiedonlisääminen, kohderyhminä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaiset että laaja yleisö
- 2) Lääkärinlausuntopohjan pilotointi, lausunnon laatimisen käytännöt maistraatin kanssa
- 3) Edunvalvontaprosessin kuvaaminen ja selkiyttäminen: tarpeen havaitseminen ja arviointi, hakeminen / ilmoituksen tekeminen, edunvalvojan tehtävät, edunvalvojan vaihtaminen
- 4) Ohjauksen ja neuvonnan käytännöt

*"Molemmissa kunnissa tehtiin aluksi laaja nykykäytäntöjen ja **solmukohtien kartoitus**".*

huomannut, että edunvalvonta-aiheisia kysymyksiä on asiakkailta yhä enemmän, erityisesti muistisairaiden ihmisten lapset pohtivat, kuinka asiat tulevaisuudessa järjestyvät, kertoi Rovaniemen muistipoliklinikan muistikoordinaattori **Irma Kallatsa**.

Kehittämiskohteet valittu

Molemmissa kunnissa tehtiin aluksi laaja nykykäytäntöjen ja solmukohtien kartoitus, johon pohjautuen kehittämiskohteet on nyt valittu. Kartoitusten yhteenvedot löytyvät projektin verkkosivuilla kuntien alisivuilta. Valinnat kehittämiskohteiksi ovat tehneet paikalliset projektiryhmät, jotka molemmissa kunnissa seuraavat ja arvioivat pro-

***Muistikoordinaattori Irma Kallatsa** kertoi, että Rovaniemen kehittämiskohteet nousivat nykykäytäntöjen ja solmukohtien kartoituksesta kohtalaisen helposti.*

Rovaniemen kehittämiskohteet

- 1) Varautumisen keinot: hoitotahto, edunvalvontavaltuutus, muut valtuutukset, Tupas-tunnisteet
- 2) Yhteistyökäytännöt eri toimijatahojen kesken
- 3) Ohjaus ja neuvonta, ja sen nivoutuminen hoitoketjuun
- 4) Tietous (yleisen) edunvalvonnan tehtävistä

Katso projektin sivuilta muistiasiantuntijat.fi/edunvalvontahanke lisää tietoa ja projektin blogista ajankohtaisia kehittämistyön kuulumisia!

jektin etenemistä, osallistuvat paikalliseen kehittämistyöhön ja koordinoivat sitä yhdessä projektityöntekijöiden kanssa. Kuntien projektiryhmissä on edustajia kaikista tärkeimmistä alueen toimijoista, kuten sosiaali- ja terveydenhuollon eri yksiköistä, maistraatin holhoustoimesta, yleisestä edunvalvonnasta, kolmannelta sektorilta sekä tietysti myös kokemusasiantuntijoita. Palveluohjaaja Weckman koki, että ohjaus ja neuvonta, tiedottaminen sekä edunvalvontaprosessin selkeyttäminen ovat erityisen tärkeitä.

- Meillä on ollut epäselvyyttä siitä, kenelle nämä asiat kuuluvat ja kenen vastuulla on esimerkiksi tehdä ilmoitus maistraattiin jos huomaa edunvalvonnan tarpeessa olevan asiakkaan, Weckman pohti tärkeitä vastuukysymyksiä.

Muistikoordinaattori Kallatsa kertoi, että Rovaniemen kehittämiskohteet nousivat nykykäytäntöjen ja solmukohtien karitoituksesta kohtalaisen helposti. Kallatsa piti erityisen tärkeänä sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön tietoisuuden lisäämistä edunvalvonnasta ja edunvalvonnan tehtävistä sekä yhteistyön tiivistämistä eri toimijoiden kesken.

- Myös ennakoitiin tulisi kiinnittää huomiota jo ennen muistisairauden diagnoosia. Jokaisella rovaniemeläisellä olisi hyvä olla tietoa siitä, että voi itse päättää

kuka asioitani sitten hoitaa jos jonain päivänä itse en enää pysty, Kallatsa korosti.

Miten kehittämistyö etenee

Sekä Sipoossa että Rovaniemellä eletään nyt kriittisiä ja erittäin tärkeitä aikoja kehittämistyön etenemisen kannalta. Molemmissa kunnissa kehittämiskohteille on nimetty työryhmät, joilla on paikalliset vastuuhenkilöt sekä jäsenenä edustajia hyvin monipuolisesti alueen eri toimijoista.

- Meillä on nyt sovittu ensimmäisiä työryhmien kokoontumisia, tosin vaikeaa on löytää yhteisiä aikoja. Itse olen vastuuhenkilönä edunvalvontaprosessin selkeyttämisen työryhmässä, jonka tehtävä on vaativa. Ensin meidän pitääkin miettiä työryhmämme konkreettisia tavoitteita ja pilkkoa kehittämistyö pienemmiksi askeleiksi, Weckman pohti Sipoon prosessin käytännön haasteita.

- Projekti on hyvin suunniteltu ja projektilta saatiin selkeät raamit ja aikataulut. Ne käytiin työryhmissä läpi. Työryhmät muodostuivat eri sektorien toimijoista ja niitä on tarvittaessa täydennetty. Tuntuu, että kaikissa työryhmissä toimivat ovat innolla mukana, on halua kehittää ja saada eri toimijat puhaltamaan tähän samaan hiileen, Kallatsa kehui työryhmiä.

Rovaniemellä kehittämiskohteittaiset

”

- Myös ennakoitiin tulisi kiinnittää huomiota jo ennen muistisairauden diagnoosia.

työryhmät ovat kokoontuneet ensimmäisiä kertoja. Työryhmissä on keskusteltu vilkkaasti ja pyritty selkeyttämään työryhmän tehtävää. Kallatsa koki myös, että jo nyt on havaittavissa kehittämistyön tuloksia.

- Esimerkiksi meillä muistipoliklinikalla kerromme aktiivisemmin edunvalvontaan liittyvistä asioista ja geriatrimme kirjaa keskustelleensa esimerkiksi edunvalvontavaltuutuksesta, jolloin muistikoordinaattorin on helppo asiaan palata ja jatkaa keskustelua. Lisäksi nyt jo huomaa sen, että yhteistyö maistraatin kanssa on helpompaa, kun projektissa toimijat ovat tulleet tutuiksi, Kallatsa kertoi käytäntöjen muuttumisesta.

Syksy jatkuu sekä Sipoossa että Rovaniemellä kehittämiskohteittaisen työryhmätyöskentelyn merkeissä. Työryhmät alkavat suunnitella toimenpiteitä, joita sitten päästään ensi vuoden puolella toteuttamaan ja näin vastaamaan havaittuihin solmukohtiin. ■

*”Syksy jatkuu sekä **Sipoossa** että **Rovaniemellä** kehittämiskohteittaisen työryhmätyöskentelyn merkeissä”.*